

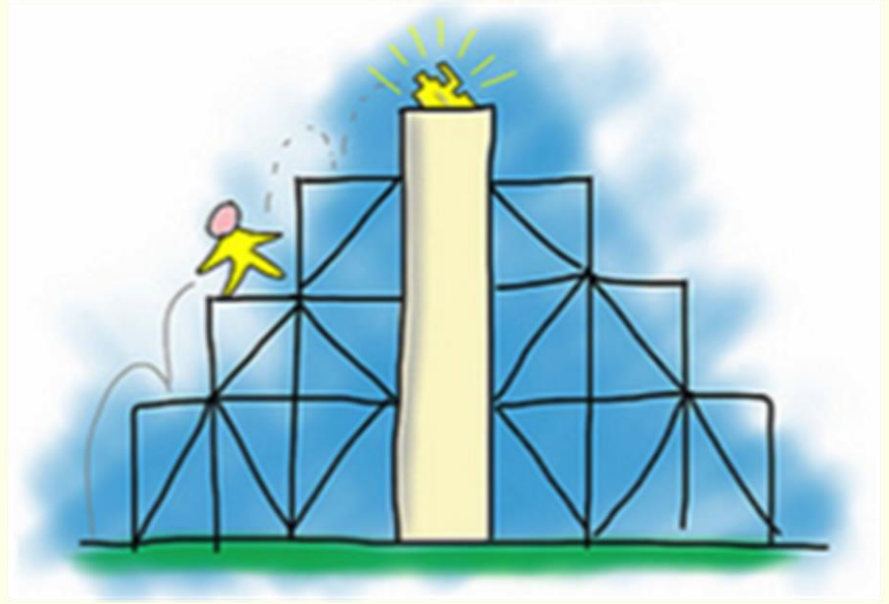
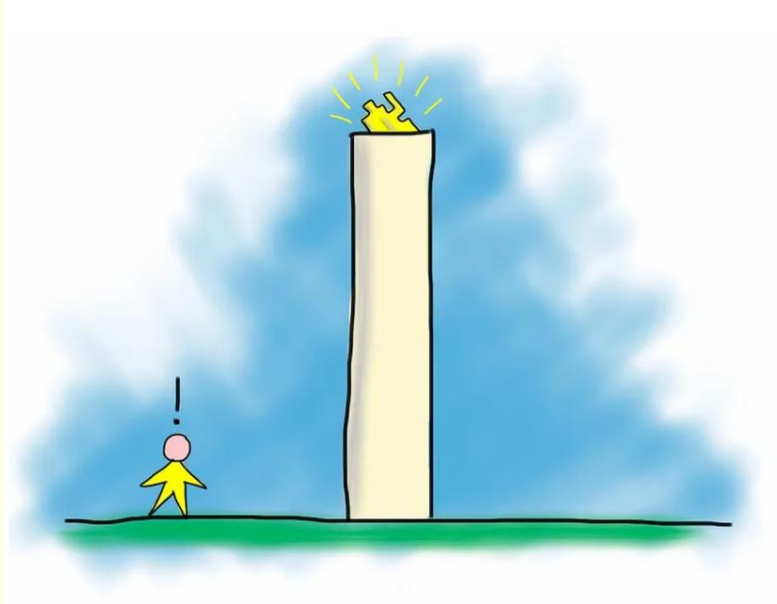
**KLEUR RIJKE
TAAL.**

TAALSTEUN IN DE PRAKTIJK

WAT BRENGT HET, WAT VRAAGT HET?

WAT BLEEF JE BIJ UIT DE KEYNOTE?

Bron: Gavatron (Flickr)

IN DE PRAKTIJK: EEN TAALRIJK LEERKLIMAAT

[Hajer en Smit, 2022](#)

1. Doelen
2. Interactie
3. Geplande taalsteun
4. Interactieve taalsteun
5. Meertaligheid benutten

Meer van **DITTEM**, alstublieft!

PRAKTIJKVOORBEELD: NATUUR

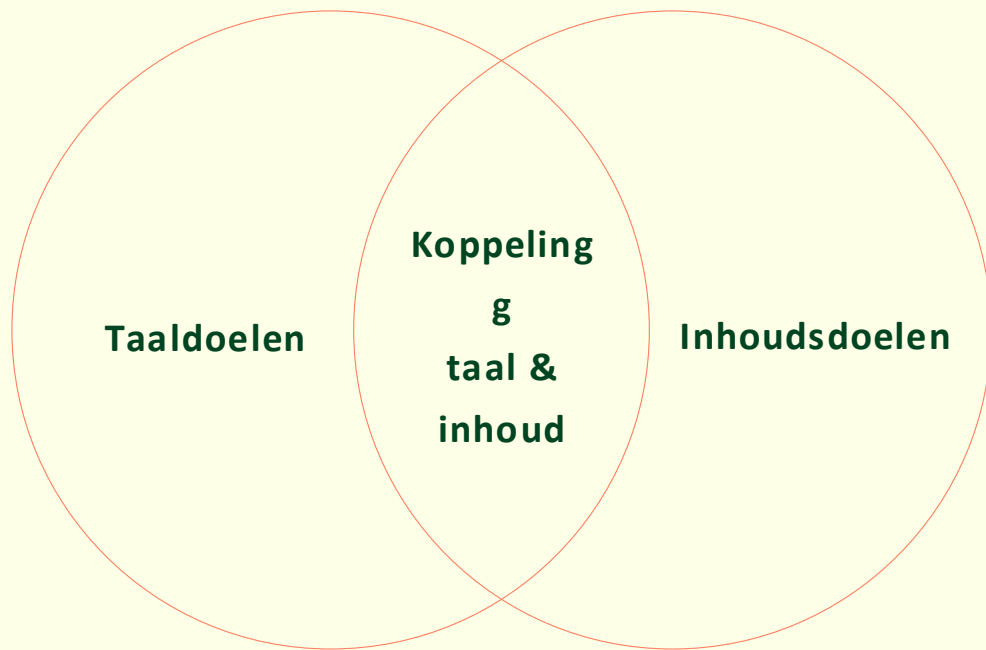
PLANTENGROEI

- Praktijkvoorbeeld ontwikkeld in samenwerking met het lectoraat Meertaligheid en Onderwijs van de Onderwijs van de HU.
- Nordforsk project: samenwerking tussen hogescholen en universiteiten in Nederland en Scandinavië.
- Meer lezen, kijken, delen? www.inclusieevakdidactiek.nl

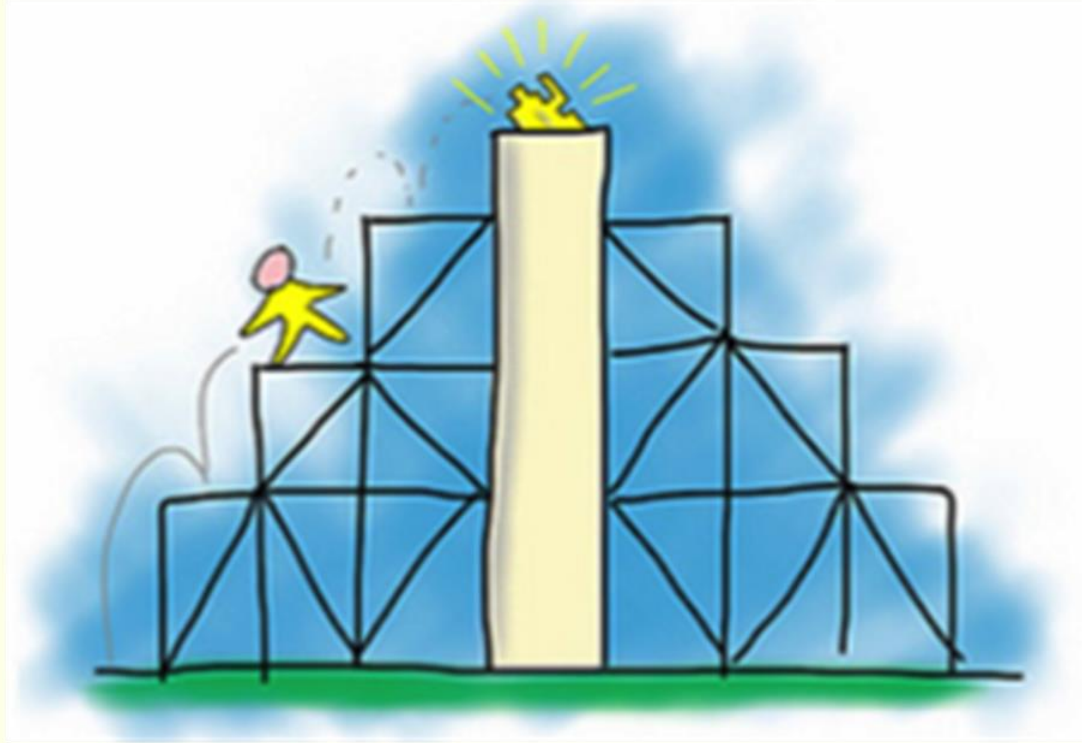
TAALGERICHT VAKONDERWIJS

Hajer en Meestringa, 2020

LEERDOELEN

- Leerlingen beschrijven met gebruik van dagelijks en schoolse taal de ontwikkeling van een ontkiemend een ontkiemend zaadje
- Leerlingen denken en praten over hoe ze kunnen onderzoeken wat een plant nodig heeft om te groeien en overleven.
- Leerlingen formuleren vragen en voorspellingen.
- Leerlingen leren wat een experiment is en dat daarbij belangrijk is dat slechts één variabele verschilt.
- Leerlingen ontwerpen en beschrijven een experiment.
- Leerlingen geven feedback op elkaars proefopstellingen en gebruiken daarbij de taal die ze in voorgaande lessen hebben geleerd.
- Leerlingen verklaren hun observaties en leggen de relatie met de variabele die ze onderzocht hebben.

Bron: Gavatron (Flickr)

VORMEN VAN SCAFFOLDING

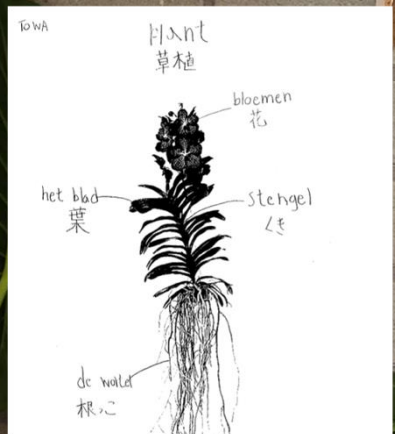
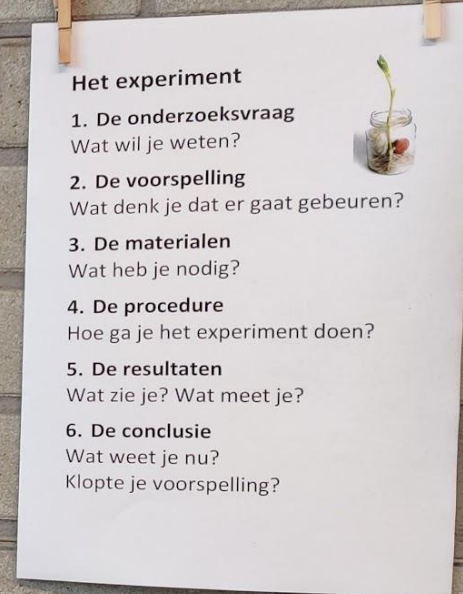
[Smit, van Eerde & Bakker, 2013](#)

GEPLANDE SCAFFOLDING

Ondersteuning die bewust vooraf is opgenomen in opgenomen in de activiteiten en/of het lesmateriaal

INTERACTIEVE SCAFFOLDING

Tijdens interactie, in reactie op wat leerlingen (proberen te) zeggen

Orquidea
Colombia

De plant heeft grote bladeren.

De plant is klein.

De plant heeft roze bloemen.

De stengel is dik.

De bladeren zijn groen.

De bloemen zijn groot.

Minkaka
Finland

De plant heeft geen bladeren.

De plant is klein.

De plant heeft witte bloemen.

Golden wattle

The plant has yellow flower.

The plant is different sizes.

It small leaves and has
a thin green stem.

gubrina

prodia

INTERACTIEVE SCAFFOLDING: VOORBEELD

Startvraag:

Wat hebben zaadjes en een plant met elkaar te maken?

Werkvorm:

Denken – delen – uitwisselen

Kijkvraag:

- Wat valt je op bij de leerlingen?
- Wat zie en hoor je mij doen?

[Videovoorbeeld](#)

INTERACTIEVE SCAFFOLDING

[Smit, van Eerde & Bakker, 2013](#)

Tijdens interactie, in reactie op wat leerlingen (proberen te) zeggen.

Bijvoorbeeld:

- Leerlingen aanmoedigen tot taalproductie
- Herformuleren van uitingen
- Herinneren aan specifieke woorden of formuleringen
- Kwaliteit van taaluitingen expliciet benoemen
- Correcte formuleringen herhalen

Onderzoeksvraag

Onze onderzoeksvraag is:

De voorspelling

Wij voorspellen dat...

Dat denken wij omdat...

De voorspelling

Wij voorspellen dat...

Dat denken wij omdat...

Wij gaan het experiment in de volgende stappen uitvoeren:

1.

2.

3.

4.

5.

[Videovoorbeeld](#)

Onderzoeksvraag

Onze onderzoeksvraag is: kan een plant omkriem zonder water

De voorspelling

Wij voorspellen dat... een plant kan niet omkriem zonder water

Dat denken wij omdat... wij denken dat de plant
kan niet groeien om dat
het is te droog

Materialen

Deze materialen hebben we nodig voor ons experiment:

- twee potten
- water
- keukenpapier
- licht
- boonen

Procedure

Wij gaan het experiment in de volgende stappen uitvoeren:

1. Eerst doe wij keukenpapier
2. Dan wij doe in een pot water
3. Daarna wij doen de Boon in de pot

De onderzoeksvraag

- Kan een plant leven met een temperatuur onder 15 graden celcius

De resultaten

- We hebben gezien dat in de start de plant die binnen blijft goed ontkiemt. In het einde wordt het kleiner. Buiten is een beetje koud dus de boon gaat dood.
- We hebben gemeten dat in het eind het was 11 graden.

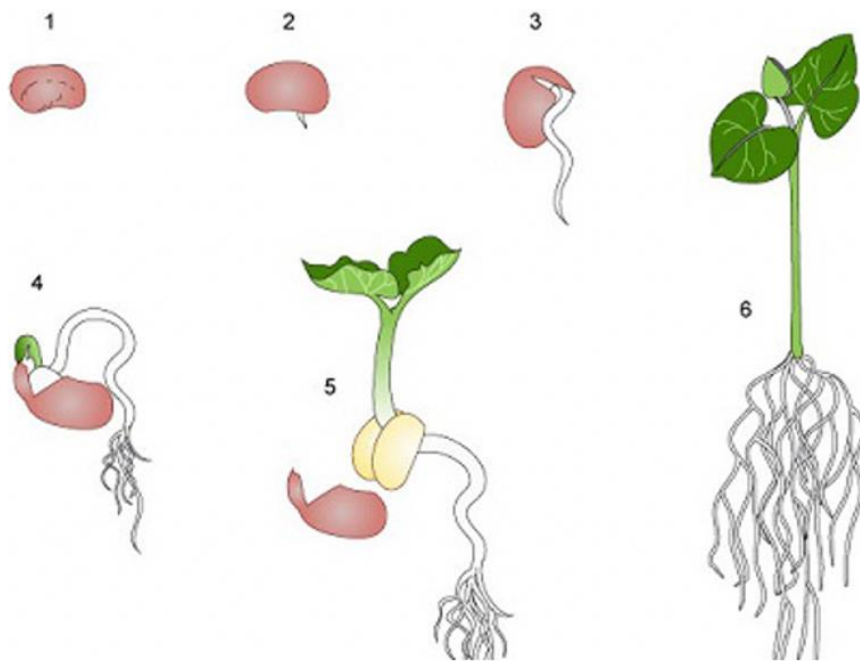

De voorspelling
Sommige planten kan leven onder 50 graden.

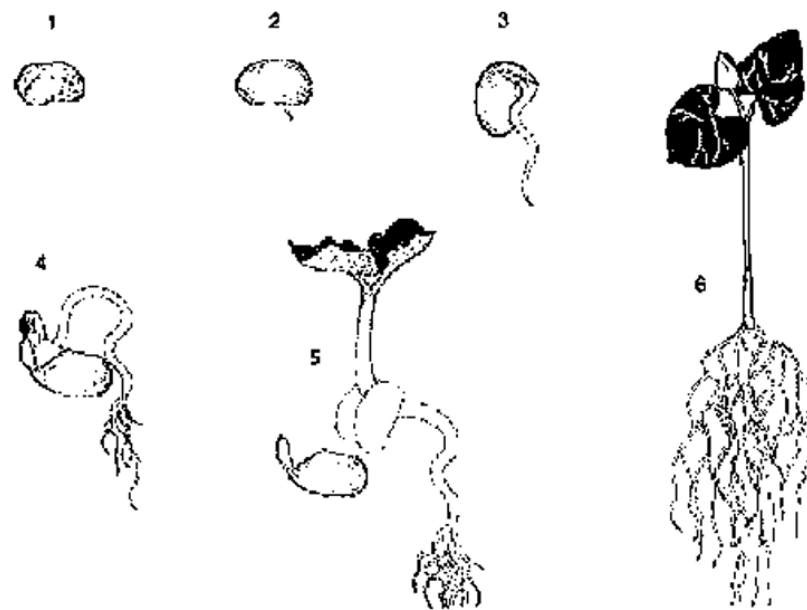
De conclusie

We weten nu dat een boon onder 15°C kan niet leven.

Onze voorspelling klopte niet.

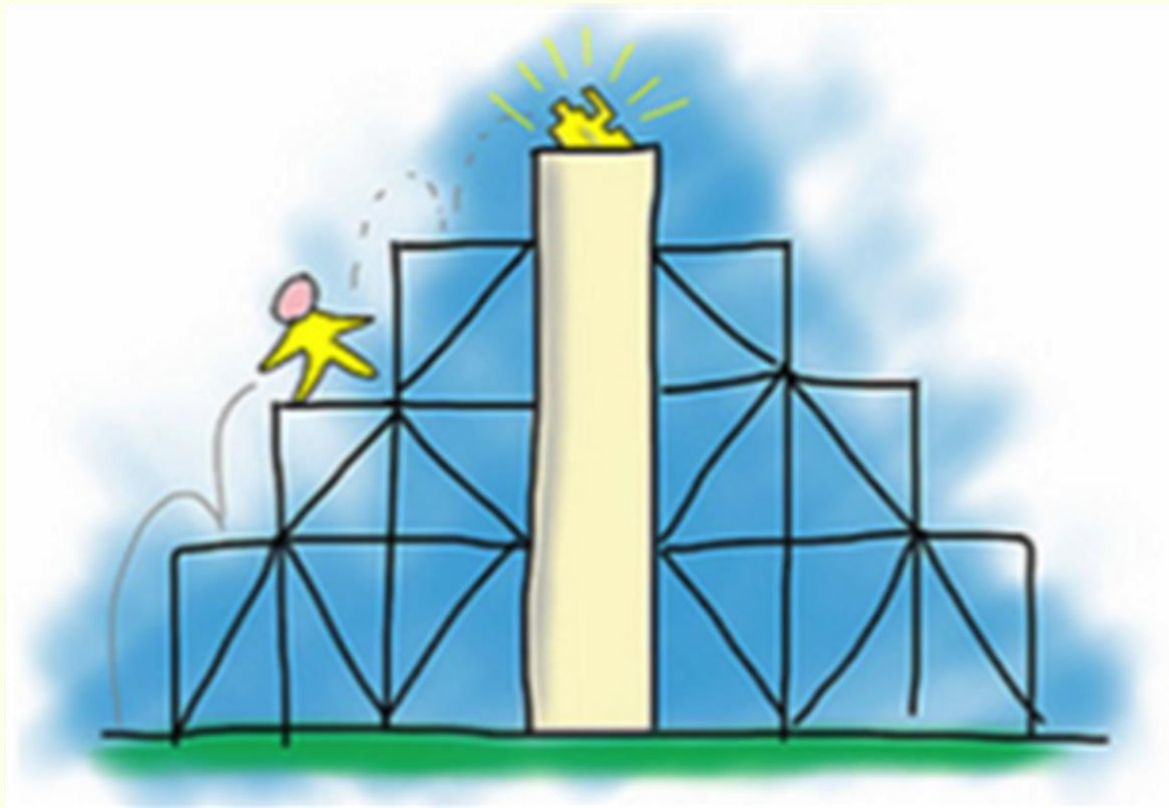
Veel zaden kunnen lang rusten voordat ze gaan ontkiemen. Als de temperatuur en de hoeveelheid lucht in de grond precies goed is, kan er water door de zaadhuid komen. Dan start de ontkieming. Vanuit de kiem groeit de wortel naar beneden en de stengel naar boven.

Zouden kan rusten
voordat ze gaat
groeien. als de temperatuur
goed is en de lucht goed is
dan gaan het groeien

	Inhoud
Les 1	Kenmerken van planten, onderdelen en hun functie
Les 2	Video + bespreking: hoe ontkiemt een zaadje?
Les 3	Vorbereiden experiment, methode beschrijven
Doorlopend	Uitvoering experiment, bijhouden logboek
Les 4	Shared reading van tekst over ontkieming
Les 5	Resultaten, conclusies in verslag opnemen en delen

KLASSIKAAL OF OP NIVEAU?

UITWISSELING

WAT IS ER AL, WAAR ZIE JE KANSEN?

TAALSTEUN BIJ REKENEN

DENKEN EN PRATEN

REKENTAALKAART

Naar: TRaP-project

1. Bepaal het rekendoel van de activiteit of opgave
2. Bedenk welke stappen leerlingen maken (in denken en/of handelen)
3. Ga na welke taal hiervoor nodig is:
 - dagelijkse woorden
 - schoolse woorden
 - vakwoorden
 - specifieke formuleringen
4. Ondersteun deze taal gericht met scaffoldingstrategieën

REKENTAAL: VOORBEELD

TRaP-project

De leerling oefent met + en – tot 20 met overschrijding van het tiental

Basisstrategie: Eerst aanvullen tot 10, dan de rest erbij

1. Bepaal het rekendoel van de opgave

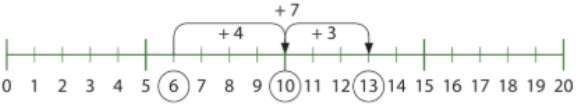
2. Bedenk welke stappen leerlingen maken

in denken en/of handelen

1. Ga na welke taal hiervoor nodig is:

dagelijkse woorden, schoolse woorden,

vakwoorden, specifieke formuleringen

Niveau	Omschrijving	Voorbeeld
4	Formeel handelen	Optellen met tientalpassering met formele notatie: $6 + 7 = 13$
3	Voorstellen – abstract	Optellen met tientalpassering met sprongen op de getallenlijn via de 10.
2	Voorstellen – concreet	Optellen met tientalpassering met afbeeldingen met tienstructuur.
1	Informeel handelen	Optellen met tientalpassering met behulp van eieren en eierdozen, maar ook met munten, blokjes, kastanjes etc.

GEPLANDE SCAFFOLDING

Bijvoorbeeld:

- Inzet concreet materiaal (voorwerpen, blokjes, munten, eieren en eierdoos, balans)
- Inzet model (bijvoorbeeld rekenrek)
- Nadenken over hoe je denkstappen in instructie verwoordt, en hoe je leerlingen kunt helpen dit ook te doen
- Denkstappen of aanvulzinnen op het bord zetten
- Vooraf vertalen van kernbegrippen (als je weet of vermoedt dat deze bekend zijn)
- Vooraf vertalen van lesdoel, denkstappen, opgaves, ...

INTERACTIEVE SCAFFOLDING

[Smit, van Eerde & Bakker, 2013](#)

Bijvoorbeeld:

1. Leerlingen aanmoedigen tot taalproductie, of hun handelen ondertitelen (*"Je maakt de eierdoos vol"*).
2. Herformuleren van uitingen (*Leerling: "eerst de tien". Leerkracht: "Inderdaad, je vult eerst aan tot 10."*)
3. Herinneren aan de benodigde denkstappen (*"Weet je nog? Je legt de blokjes eerst handig neer."*)
4. Herinneren aan specifieke woorden en formuleringen (*"Dar noemen we aanvullen, weet je nog?"*)

INTERACTIEVE SCAFFOLDING

[Smit, van Eerde & Bakker, 2013](#)

Bijvoorbeeld:

1. Vragen taal te verbeteren (*"Jij zegt: 'eerst de tien'. Kun je het woord 'aanvullen' gebruiken?"*)
2. Correcte taaluitingen van leerlingen herhalen (*"M. zegt: 'ik ga handig tellen'. Precies, je gaat handig tellen!"*)
3. de kwaliteit van taaluitingen expliciet benoemen (*"De sinaasappel is zwaarder dan de druif". "Mooi gezegd! Jij klinkt als een echte groenteboer"*)
4. leerlingen vragen of aanmoedigen om zelfstandig de talige denkstappen te verwoorden. (*"Wie vertelt ons wat de eerste stap ook alweer is?" , "wat doen we eerst?"*)

VERDER KIJKEN EN LEZEN?

1. [Leraar24: Beter leren rekenen door meer aandacht voor taal](#)
2. [Rekentaalkaart LOWAN](#)
3. [Artikel Jantien Smit: en nu in rekentaal!](#)

BLIK VOORUIT

- Wat kan deze manier van denken en werken jullie brengen?
- Wat vraagt het voor de komende periode? Wat is er nodig?
- Waar staan jullie over ...?